

היום נלמד בעזרת ה':

יומא דף כב

פרק שני. משנה: בראשונה, כל כהן (שהיה מאותו בית אב שעובד באותו היום) שרצה לתרום את דשן המזבח בשחרית, היה תורם, ולא היה גורל על כך.

וכשהיו כמה כהנים שרצו לתרום, היו רצים ועולים בכבש המזבח (שהיה באורך 32 אמה), וכל מי שהגיע ראשון לארבע אמות העליונות של הכבש הסמוכות לראש המזבח, זכה. ואם היו שניהם שוים, היו מטילים פייס (= גורל).

וכך היה הגורל: הכהנים עומדים במעגל, הממונה על הגורלות מוציא מצנפת מעל ראשו של אחד מהם וממנו מתחיל לספור, ואומר להם 'הוציאו אצבעותיכם' וכל אחד מוציא את אצבעו. הממונה זורק מפיו מספר גבוה כל שהוא (כגון 100 והעיקר שהמספר יהיה הרבה יותר מהכהנים הנמצאים שם) ומתחיל לספור מאותו כהן שנטל מראשו את המצנפת, ומי שהמספר נגמר בו הוא הזוכה.

ומה הם מוציאים לצורך הגורל? אחת או שתיים (= יבואר בגמרא), אבל אין מוציאים אגודל במקדש, מפני הרמאים. כלומר כשהרמאי יבחין שהעומד לידו עומד לזכות בגורל, הוא יוציא את האגודל ואת האצבע ובכך המספר יגמר בו, לפי שאפשר להרחיק את האגודל מהאצבע הרבה והם נראים כאצבעות של שני בני אדם והממונה לא יבחין בכך.

לאחר שבאו לידי סכנה בריצתם על הכבש, תיקנו שעושים פייס על תרומת דשן המזבח. וארבע פעמים ביום היו עושים פייסות במקדש, והפייס על תרומת דשן המזבח היה הפייס הראשון.

גמרא: הטעם שבראשונה לא עשו פייס לתרומת הדשן (בשונה משאר העבודות שתמיד עשו להם פייס), משום שסברו שכיון שהיא עבודה הכשירה אף בלילה לכן היא אינה חשובה לכהנים לריב עליה, ולאחר שראו שהם באים לידי מריבה וסכנה כדי לזכות בה, תיקנו לה פייס.

(המשך בדף הבא ↓)

להקטרת איברים ופדרים תיקנו פייס למרות שהיא עבודת לילה, משום שהיא סוף והמשך לעבודת היום (= לקרבן שנשחט ונזרק דמו ביום), והיא חשובה לכהנים לריב עליה.

קידש ידיו לתרומת הדשן: בכל בוקר צריך הכהן לקדש ידיו מהכיור טרם יתחיל בעבודת המקדש. אבל אם קידש ידיו לצורך עבודת תרומת הדשן - אין צריך לקדש שוב את ידיו (אלא א"כ יצא מהמקדש) שכבר קידש אותם 'מתחילת עבודה'. לכאורה הכוונה היא שתרומת הדשן היא תחילת עבודת היום. הגמרא מתרצת שאמנם תרומת הדשן אינה תחילת עבודת היום, אך כיון שכבר קידש ידיו לצורך עבודה זו (הסמוכה לעבודות היום) אין צריך לקדש שוב את ידיו לעבודות היום.

שאני מיגנא ממיקם: קל יותר להישאר ערים מאוחר בלילה מאשר לקום מוקדם בבוקר. ולכן לאיברים ופדרים הנעשים בתחילת הלילה לא תקנו פייס.

ותקנתא להך גיסא: לכאורה תקנת הפייס לא היתה לתיקון התקלה בתרומת הדשן, אלא היה לה מטרה לברר מי יזכה בסידור המערכה (מערכת העצים של מזורת האש על המזבח), ובנתינת שני גזרי העצים (על המערכה)? הגמרא מתרצת שסידור המערכה ושני גזרי העצים, נכללו בפייס רק בכדי למשוך את הכהנים לבוא לזכות בעבודת תרומת הדשן, שעבורה נערך הפייס.

אמר רב פפא: רב פפא מסתפק היכן הם הארבע אמות שכל הקודם ונכנס בהם זכה?

ברור שהם לא הארבע אמות קודם העליה בכבש, ולא באמצע הכבש (שאין זה מקום מוגדר = 'מסוים'). השאלה היא האם ארבע אמות האחרונות של הכבש, או השש האחרונות? סיבת הספק: למזבח היה בתחתיתו 'יסוד' בגובה אמה על אמה, שהיה בולט בתחתית המזבח. כלומר המזבח נכנס אמה פנימה לאחר היסוד. וכן היה למזבח 'סובב' שעליו הלכו הכהנים מסביב למזבח. כלומר המזבח נכנס שוב אמה פנימה. כך שבראש המזבח הכבש המשיך שתי אמות מעל תחילת היסוד של המזבח. השאלה היא האם הארבע אמות האחרונות מחיבור הכבש למזבח, או שהם מתחילות ממקום היסוד למטה - ואז ישנם שתי אמות נוספות וביחד שש אמות?

(המשך בדף הבא ↓)

קיבל דוד לשון הרע: לדעת רב דוד חטא בכך שקיבל לשון הרע: לאחר ששאלו המלך ובניו מתו, רצה דוד לעשות חסד עם אחד מצאצאי שאול בעבור יהונתן בן שאול. דוד קרא לציבא שהיה עבדו של שאול, ושאל אותו האם נותר מישהו מבית שאול? וציבא השיב לו שנותר מפיבושת בנו של יהונתן שהוא נכה רגלים. שאלו דוד איפוא הוא? והשיב לו ציבא "הִנֵּה הוּא בֵּית מְכִיר בֶּן עֲמִיאֵל בֶּלֹו דָּבָר", וכונתו היתה "בלא דבר" כלומר שמפיבושת לא חכם בתורה. ובאמת ציבא שיקר לדוד, שנאמר "וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיִּקְרָהוּ מִבֵּית מְכִיר בֶּן עֲמִיאֵל מְלֹו דָּבָר" וכאילו שנאמר "מלא דבר", כלומר שדוד מצא שמפיבושת מלא בתורה.

בעקבות שציבא היה שקרן, לא היה לדוד להאמין לו אח"כ כשהוא חזר והלשין על מפיבושת בתקופת מרידת אבשלום: כשדוד ברח מירושלים מפני אבשלום בנו שמרד בו, הוא ראה את ציבא בא לקראתו ללא מפיבושת. וכששאלו דוד היכן מפיבושת? ענה לו ציבא (בשקר) שמפיבושת יושב בירושלים, ומצפה שבני ישראל ישיבו לו (= למפיבושת) את מלכות אביו (= שאול, שמפיבושת היה נכדו), בעקבות כך אמר לו דוד שהוא מעביר לו את כל רכושו של מפיבושת. הרי שדוד קיבל את הלשנתו של ציבא ולכן העניש את מפיבושת.

לדעת שמואל לא קיבל דוד לשון הרע, משום שראה במפיבושת "דברים הניכרים" שרוצה למרוד בו: מפיבושת לא רחץ את רגליו ולא תיקן את שפמו ולא כיבס את בגדיו מאותו יום שדוד ברח מירושלים, משום שרצה לקשט את עצמו לכבוד דוד כשיחזור למלכותו. דוד חשב שהסיבה שהוא לא קישט את עצמו היא משום שהוא מצטער על חזרתו של דוד למלכות, ולכן האמין לציבא.